

Bognoter

Gunilla Andræ, Industry in Ghana. Production Form and Spatial Structure,
Uppsala: Scandinavian Institute of African Studies, 1981, 181 s., 90,00 skr.

Gunilla Andræs bog om industrien i Ghana er et af de få empiriske studier, der findes om industri og industriudvikling i den tredje verden. Alene af den grund må den påkalde sig opmærksomhed. Den er desuden anbefalelsesværdig på grund af sine detaljerede og veldokumenterede undersøgelser.

Bogen fokuserer på den økonomiske og industrielle udvikling i Ghana i perioden fra 1960 (dvs. 3 år efter uafhængigheden) til ca. 1975. Forfatteren karakteriserer den ghanesiske økonomi som typisk kolonial i udgangssituationen. For det første var den præget af en meget ensidig eksportstruktur (ca. 50 pct. af eksportindtægterne stammede fra kakao). For det andet var økonomien generelt karakteriseret af en ringe integration mellem de indenlandske økonomiske sektorer. Bogen konkluderer, at Ghana's grundlæggende økonomiske strukturer ikke har forandret sig i de 15 år, der analyseres.

Personligt er jeg uenig i denne konklusion. Med udgangspunkt i bogens egne statistikker forekommer en noget anderledes konklusion mere rimelig. Jeg mener eksempelvis, man bør hæfte sig ved, at industriens andel af GDP er steget fra 3,8 pct. i 1960 til 12,2 pct. i 1974. Ligeledes bør man være opmærksom på, at eksportens ensidighed er reduceret ganske betragteligt, om end den fortsat er præget af primærgoder. Endelig har importstrukturen ændret sig fra at være domineret af forbrugsvarer til nu også at omfatte halvfabrikata og kapitalgoder. Alt i alt indikatorer, der peger i retning af en vis 'udvikling' eller forandring (hvis man nu vil udtale sig forsigtigt).

Disse generelle kritiske kommentarer til trods vil jeg pege på bogens meget grundige behandling af industristrukturen i Østregionen og i Accra-området. Ligeledes kan drøftelsen af den såkaldte uformelle industristruktur og den formelle industrisektor fremhæves. I den forbindelse understreger forfatteren betydningen af den uformelle sektor. Endvidere betones denne sektors underordnede og supplerende funktion i forhold til den formelle industri. I en anden teoretisk ramme vil denne problematik blive drøftet med udgangspunkt i begreber

Bognoter

Gunilla Andræ, Industry in Ghana. Production Form and Spatial Structure,
Uppsala: Scandinavian Institute of African Studies, 1981, 181 s., 90,00 skr.

Gunilla Andræs bog om industrien i Ghana er et af de få empiriske studier, der findes om industri og industriudvikling i den tredje verden. Alene af den grund må den påkalde sig opmærksomhed. Den er desuden anbefalelsesværdig på grund af sine detaljerede og veldokumenterede undersøgelser.

Bogen fokuserer på den økonomiske og industrielle udvikling i Ghana i perioden fra 1960 (dvs. 3 år efter uafhængigheden) til ca. 1975. Forfatteren karakteriserer den ghanesiske økonomi som typisk kolonial i udgangssituationen. For det første var den præget af en meget ensidig eksportstruktur (ca. 50 pct. af eksportindtægterne stammede fra kakao). For det andet var økonomien generelt karakteriseret af en ringe integration mellem de indenlandske økonomiske sektorer. Bogen konkluderer, at Ghana's grundlæggende økonomiske strukturer ikke har forandret sig i de 15 år, der analyseres.

Personligt er jeg uenig i denne konklusion. Med udgangspunkt i bogens egne statistikker forekommer en noget anderledes konklusion mere rimelig. Jeg mener eksempelvis, man bør hæfte sig ved, at industriens andel af GDP er steget fra 3,8 pct. i 1960 til 12,2 pct. i 1974. Ligeledes bør man være opmærksom på, at eksportens ensidighed er reduceret ganske betragteligt, om end den fortsat er præget af primærgoder. Endelig har importstrukturen ændret sig fra at være domineret af forbrugsvarer til nu også at omfatte halvfabrikata og kapitalgoder. Alt i alt indikatorer, der peger i retning af en vis 'udvikling' eller forandring (hvis man nu vil udtale sig forsigtigt).

Disse generelle kritiske kommentarer til trods vil jeg pege på bogens meget grundige behandling af industristrukturen i Østregionen og i Accra-området. Ligeledes kan drøftelsen af den såkaldte uformelle industristruktur og den formelle industrisektor fremhæves. I den forbindelse understreger forfatteren betydningen af den uformelle sektor. Endvidere betones denne sektors underordnede og supplerende funktion i forhold til den formelle industri. I en anden teoretisk ramme vil denne problematik blive drøftet med udgangspunkt i begreber

som den 'simple vareproduktion' (der netop er ikke-kapitalistisk) versus den rene (kapitalistiske) industri.

Afslutningsvis én kritisk kommentar yderligere: Jeg savner en mere eksplicit behandling af den ghanesiske stats industripolitik plus en vurdering af denne politiks effekter i forhold til industriens udvikling og geografiske lokalisering. Sidstnævnte problemstilling er der ihvertfald tilstrækkelig empirisk materiale i bogen til at belyse. Det er blot et spørgsmål om at udbygge de fremlagte overvejelser.

Gorm Rye Olsen

Christopher Stevens, EEC and the Third World: A Survey 1, London: Overseas Development Institute, 1981, 150 s., £ 5,00.

EF's informationsafdeling har gennem de senere år formået at dominere informationerne om EF og den tredje verden gennem en serie af gratis publikationer ofte af ganske høj kvalitet. Netop derfor er det uhyre vigtigt at en serie udviklingsinstitutter har taget initiativ til at udgive en uafhængig, evaluerende årbog om EF's samarbejde med den tredje verden. (Danmark er repræsenteret gennem Knud Erik Svendsen, Center for Udviklingsforskning).

Bogen er bygget op på bidrag fra eksperter indenfor de forskellige enkeltområder, men der er gennem et aktivt redigeringsarbejde sørget for at bogen alligevel kommer til at hænge sammen. For det første har man skrevet et slags introduktionskapitel, der introducerer bogens øvrige emner, men som også i sig selv er en slags statusrapport over hvad der er sket i EF-tredje verden samarbejdet i 1980. Dernæst har redaktøren været medforfatter på flere af enkeltartiklerne, og endelig er der generelt lavet et grundigt redigerings arbejde.

Dette års årbog indeholder diskussioner af EF's industripolitik, Lomé konventionen, energi og endelig en yderst spændende artikel om privilegiernes pyramide. I denne artikel behandles de mange forskellige preferance aftaler, som EF har indgået med lande udenfor EF, og der diskuteres hvilke konsekvenser EF's planlagte udvidelse vil have for den tredje verden. Både for industriprodukter og for tropiske landbrugsvarer er konklusionen, at udvidelsen af EF vil stille landene i den tredje verden i en yderst vanskelig position.

Bogen vil år efter år tage forskellige emner op, men indeholder et stort appendiks der vil bringe de samme taloplysninger om handel, bistand m.v. med opdatering hvert år. Der afsluttes med et nyttigt indeks. Bogen er på mange måder et eksempel til efterfølgelse.

Hans-Henrik Holm